

اعتباریابی نسخه فارسی سیاهه پنج‌تای بزرگ (نسخه ۱۰ گویه‌ای) در بین دانشجویان و رابطه صفات شخصیت با بهزیستی روان‌شناختی و رفتارهای پرخطر

گلناز علی‌بابائی^۱، فرناز محسنی^{۲*}، مریم عبدالهی مقدم^۳، محمود پرچی خرم^۴،

صغری رضانی^۵

مقاله پژوهشی
اصل
Original
Article

چکیده

هدف: هدف این پژوهش، اعتباریابی نسخه فارسی سیاهه پنج‌تای بزرگ (نسخه ۱۰ گویه‌ای) در بین دانشجویان و رابطه صفات شخصیت با بهزیستی روان‌شناختی و رفتارهای پرخطر بود. **روش:** جامعه آماری پژوهش شامل تمامی دانشجویان دانشگاه‌های شهرستان مشهد بود که از این جامعه به شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای، تعداد ۶۸۱ شرکت‌کننده انتخاب شدند. ابزارهای مورد استفاده شامل سیاهه پنج‌تای بزرگ (BFI-10)، مقیاس بهزیستی روان‌شناختی ریف (RSPWB-18) و مقیاس کوتاه رفتارهای پرخطر جوانان (SYHBS-14) بود. **یافته‌ها:** نتایج نشان از ویژگی‌های روان‌سنجی مطلوب BFI-10 داشت. شاخصهای برازندگی، برازش مدل را تأیید کردند (همه شاخصها بالای ۰/۹ بودند). ضریب آلفای کرونباخ برای ابعاد برون‌گرایی، روان‌رنجوری، توافق‌پذیری، باوجدان بودن و گشودگی، به ترتیب: ۰/۷۴، ۰/۸۱، ۰/۷۵ و ۰/۸۲ بود. **نتیجه‌گیری:** روایی همگرا و واگرا نیز با بهزیستی روان‌شناختی و رفتارهای پرخطر، مطلوب گزارش شد (روایی ملاک). به علاوه، میانگین باوجدان بودن در زنان بیشتر از مردان بود؛ اما در سایر صفات شخصیت، تفاوت معناداری نداشتند. همچنین تمامی صفات شخصیت (به جز روان‌رنجوری) با بهزیستی روان‌شناختی بیشتر و رفتارهای پرخطر کمتر همراه است. بنابر این، برنامه تقویت این صفات توسط متخصصان بهداشت روان و خانواده‌ها ضروری به نظر می‌رسد.

واژگان کلیدی: آزمونهای روان‌شناختی، صفات شخصیت، نظریه پنج عاملی نئو، بهزیستی روان‌شناختی، رفتارهای پرخطر.

❖ تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۱/۱۸؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۲/۱۲

۱. کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی، دانشگاه محقق اردبیلی. اردبیل، ایران. g.babaei1991@gmail.com

۲. کارشناس ارشد روان‌شناسی عمومی، دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات البرز. البرز، ایران. f_mohseni70@yahoo.com

۳. دکترای روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه بوعلی سینا. همدان، ایران (نویسنده مسئول). مدرس دانشگاه فرهنگیان و مشاور مرکز مشاوره آموزش و پرورش شهرستان خرم‌آباد. m.abdolahi65@yahoo.com

۴. کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی، دانشگاه شهید بهشتی تهران. تهران، ایران. parchami95@gmail.com

۵. کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی، دانشگاه آزاد علوم تحقیقات بندرعباس. بندرعباس، ایران. soghra.ramezani.8684@gmail.com

الف) مقدمه

سنجش شخصیت^۱ یکی از زمینه‌های اصلی در روان‌شناسی است که درک و اندازه‌گیری تفاوت‌های فردی شخصیت را با توجه به زمان و شرایط محیطی جستجو می‌کند و برای اهداف متنوعی از جمله توصیف و تفسیر ابعاد شخصیت در بین افراد سالم و به همان نحو در بین شخصیت‌های ناسالم (بیمارانی که خدمات روان‌درمانی^۲ دریافت می‌کنند) قابل استفاده است (ویلر و آرچر، ۲۰۲۲^۳، شریفی‌فرد و همکاران، ۲۰۲۴). بنابر این، با توجه به اهمیت و گستره نقش شخصیت در ابعاد رفتاری مختلف افراد، رویکردهای روان‌شناختی مختلفی با هدف بررسی و شناخت شخصیت به وجود آمدند. از جمله این رویکردها، رویکرد صفات^۴ است (کاستا و مک‌کری، ۲۰۰۳^۵؛ نقل از: تبریزی شهری، ۱۴۰۲). مبتنی بر نظریه صفات، صفات شخصیتی به الگوهای ثابت و پایداری از احساسات، افکار و رفتارهای فرد اشاره دارند که در طول زمان، نسبتاً پایدار بوده و در بین افراد متفاوت‌اند. در این رویکرد، با وجود توجه به تفاوت‌های فردی در شخصیت، طبقه‌بندی افراد بر اساس مجموع ویژگی‌های شخصیت (شامل پنج صفت) مطرح است (همان). در این زمینه، تحقیقات طولی کاسپی^۶ (۲۰۰۰) با کودکان نشان می‌دهد که خلق و خو (شیوه برخورد مشخص فرد با افراد و موقعیتها) در سن سه سالگی، شخصیت را در سنین ۱۸ و ۲۱ سالگی به دقت پیش‌بینی می‌کند. رویکرد صفات به دلیل تأکید خاص بر طبقه‌بندی نظام‌مند و علمی شخصیت، بیش از سایر رویکردهای شخصیت، در طراحی و ساخت ابزارهای سنجش شخصیت نقش داشته است. (میناهن و سیدلسکی، ۲۰۱۶^۷)

یکی از دیدگاه‌های مبتنی بر رویکرد صفات که توسط کاستا و مک‌کری از دهه ۱۹۸۰ به بعد به وجود آمد، مدل پنج عامل بزرگ^۸ بود (تبریزی شهری، ۱۴۰۲). پنج عامل بزرگ، رایج‌ترین و پرکاربردترین ساختار توصیف‌کننده ویژگی‌های شخصیتی است که به عنوان چارچوب پذیرفته‌شده گسترده برای توصیف شخصیت استفاده شده است (زبود^۹ و همکاران، ۲۰۲۴). نخستین ابزار اندازه‌گیری شخصیتی نئو^{۱۰} مبتنی بر مدل پنج عاملی را کاستا و مک‌کری (۱۹۸۵) ساختند که شامل پنج عامل بزرگ و ۱۸۱ گویه بود. این سنجح در سال ۱۹۹۲

-
1. Personality Assessment
 2. Psychotherapy
 3. Wheeler & Archer
 4. Trait
 5. Costa & McCrae
 6. Caspi
 7. Minahan & Siedlecki
 8. Big Five Factor Model
 9. Zewude
 10. NEO Personality Inventory

بازبینی و تجدید نظر شد و با عنوان نسخه تجدید نظر شده سیاهه شخصیت نئو^۱ با پنج عامل و ۲۴۰ گویه، منتشر شد (پنیوتو و همکاران، ۲۰۰۴^۲). مبتنی بر نظر کاستا و مک کری (۱۹۹۲)، عوامل پنج‌گانه نئو عبارتند از: روان‌رنجوری،^۳ برون‌گرایی،^۴ گشودگی به تجربه،^۵ توافق‌پذیری^۶ و باوجدان بودن.^۷ در این بین، روان‌رنجوری به بی‌ثباتی عاطفی اشاره دارد که شامل اضطراب، خصومت، افسردگی، خودآگاهی، تکانش‌گری و آسیب‌پذیری است؛ برون‌گرایی یک بُعد اجتماعی و فعال است که شامل گرمی، صمیمیت، قاطعیت، فعالیت، هیجان‌خواهی و هیجانهای مثبت است؛ گشودگی به تجربه، تمایل به امتحان ارزشها، باورها و ایده‌های جدید، همچنین جنبه‌های زیباشناختی طبیعت و هنر است و شامل خیال، زیبایی‌شناسی، احساسات، اعمال، ایده‌ها و ارزشهاست؛ با وجدان بودن به میزان وظیفه‌شناسی و مسئولیت‌پذیری اشاره دارد و شامل نظم، تلاش برای موفقیت، تدبیر، شایستگی، انضباط نفس و وظیفه‌شناسی است؛ عامل موافق بودن نیز به انطباق و سازگاری اشاره دارد و شامل نودوستی، موافقت، مهربانی، صراحت، اعتماد و فروتنی است. (کاستا و مک کری، ۱۹۹۲)

با وجود مطالعات گسترده برای بررسی ارتباط سلامت و شخصیت در گذشته، امروزه نقش پیش‌بینی‌کننده صفات شخصیتی در خصوص پیامدهای سلامتی و طول عمر کاملاً روشن است (استریکاووزر و همکاران، ۲۰۱۷^۸؛ لیو^۹ و همکاران، ۲۰۲۴). در واقع؛ شخصیت قادر است از طریق تأثیر روی فرایندهایی مانند سازوکارهای روانی- فیزیولوژیکی (مانند واکنش کلی به استرس)، متغیرهای محیط اجتماعی (برای مثال، در دسترس بودن حمایت خانواده و همسالان) و رفتارهای مرتبط با سلامتی (مانند سوء مصرف مواد)، منجر به پیامدهای مرتبط با سلامتی شود (فریدمن و کرن، ۲۰۱۴^{۱۰}؛ شریفی فرد و همکاران، ۲۰۲۴). به علاوه، از بین همه متغیرهای تفاوت فردی که ممکن است با سلامت مرتبط باشد، شخصیت احتمالاً بیشترین توجه تحقیقاتی را به خود جلب کرده است (عطاری و یعقوبی‌راد، ۲۰۱۶)؛ زیرا شخصیت یکی از

-
1. NEO-PI-R
 2. Panayiotou, Kokkinos & Spanoudis
 3. Neuroticism
 4. Extraversion
 5. Openness to Experience
 6. Agreeableness
 7. Conscientiousness
 8. Strickhouser, Zell & Krizan
 9. Liu
 10. Friedman & Kern

قوی‌ترین و ثابت‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های بهزیستی روان‌شناختی در طول سالهای بزرگسالی است. (سوتین، و همکاران، ۲۰۲۳^۱)

پیشینه پژوهش

موارد متعددی از «فرمهای کوتاه سیاههٔ نئو» طراحی و ساخته شده است که برخی از آنها عبارتند از: سیاههٔ ۲۱ سؤالی (BFI-K) رامستد و جان^۲ (۲۰۰۵)؛ سیاههٔ ۱۰ سؤالی (BFI-10) رامستد و جان (۲۰۰۷)؛ سیاههٔ ۴۴ سؤالی پنج عامل بزرگ (BFI) جان و همکاران (۲۰۰۸)؛ سیاههٔ ۶۰ سؤالی پنج عامل بزرگ (BFI-2)، سیاههٔ ۳۰ سؤالی (BFI-2-S) و سیاههٔ ۱۵ سؤالی (BFI-2-XS) سوتو و جان^۳ (۲۰۱۷؛ ۲۰۱۷).

یافته‌های دیگری هم مبتنی بر ارتباط شخصیت و سلامت روانی وجود دارد. به عنوان نمونه نتایج این پژوهشها می‌توان به پژوهش عطاری و یعقوبی‌راد (۲۰۱۶) اشاره کرد که در ارتباط پنج عامل شخصیت و سلامت روانی، نشان می‌دهند این دو به واسطهٔ ناگویی هیجانی (الکسیتایمیا^۴) با هم ارتباط پیدا می‌کنند؛ به طوری که ناگویی هیجانی می‌تواند در هر یک از پنج عامل، خلل به وجود آورد و سلامت روانی را به شدت کاهش دهد. فیشر و همکاران^۵ (۲۰۲۳)، همپوشی کمی و کیفی بین مؤلفه‌های پنج عامل شخصیت، تنظیم هیجان و سلامت روانی و ذهن آگاهی^۶ را بررسی کرده‌اند که نتایج، ارتباط قوی بین این چهار مؤلفه را تأیید کرده است. کنگ^۷ (۲۰۲۳) هم ارتباط منفی بین روان‌رنجورخویی و سلامت روانی و ارتباط مثبت بین گشودگی به تجربه و باوجدان بودن و سلامت روانی را تأیید کرده است. فگنانی^۸ (۲۰۲۴) هم در مدلی، ارتباط ویژگی‌های شخصیتی از جمله تاب‌آوری^۹ و حمایت اجتماعی را با پیامدهای سلامت روانی به خوبی نشان داده است. علاوه بر اینها، پژوهشهای متعدد دیگری حاکی از ارتباط شخصیت با بهزیستی روان‌شناختی (وود و همکاران، ۲۰۰۹^{۱۰}؛ بالژیو،^{۱۱}

-
1. Sutin, Luchetti, Stephan & Terracciano
 2. Rammstedt & John
 3. Soto & John
 4. Alexithymia
 5. Fischer, Voracek & Tran
 6. Mindfulness
 7. Kang
 8. Fagnani
 9. Resiliency
 10. Wood, Joseph, & Maltby
 11. Balgiu

اعتباریابی نسخه فارسی سیاهه پنج‌تای بزرگ ... ♦ ۱۳۷

۲۰۱۸؛ احمدپور و همکاران، ۱۳۹۶؛ زیود و همکاران، ۲۰۲۴؛ شریفی‌فرد و همکاران، ۲۰۲۴) و رفتارهای پرخطر (کاستلیانز-راین و همکاران، ۲۰۱۲؛ میرطالبی و فرهادی، ۱۳۹۹؛ شریفی‌فرد و همکاران، ۱۴۰۱) می‌باشد. با توجه به استفاده روزافزون از ابزارهای سنجش شخصیت در زمینه‌های مختلف، از جمله: صنعتی، آموزشی و بهداشتی، مشکلات متعدد ابزارهای سنجش فرم بلند، همچون عدم تمایل افراد به صرف زمان طولانی برای پاسخگویی؛ طراحی و ساخت ابزارهای سنجش شخصیت که ضمن داشتن ویژگی‌های روان‌سنجی مطلوب، تا حد امکان کوتاه نیز باشند، ضروری به نظر می‌رسد. از این رو، در پژوهش حاضر به اعتباریابی نسخه فارسی سیاهه پنج‌تای بزرگ (فرم ۱۰ سؤالی) و رابطه صفات شخصیت با بهزیستی روان‌شناختی و رفتارهای پرخطر پرداخته خواهد شد. بر این اساس، فرضیه‌ها عبارتند از:

- سیاهه پنج‌تای بزرگ یا پنج صفت شخصیت، دارای روایی سازه (روایی محتوا) می‌باشد.
- سیاهه پنج‌تای بزرگ یا پنج صفت شخصیت، دارای روایی ملاک (روایی همگرا و واگرا) می‌باشد. به بیان دیگر؛ بین صفات شخصیت با بهزیستی روان‌شناختی و رفتارهای پرخطر، رابطه معنادار وجود دارد.
- سیاهه پنج‌تای بزرگ یا پنج صفت شخصیت، دارای پایایی (آلفای کرونباخ) می‌باشد.
- بین دانشجویان دختر و پسر در خصوص صفات شخصیت، تفاوت معنادار وجود دارد.

ب) روش پژوهش

با توجه به اهداف و موضوع پژوهش پیش رو، از روش توصیفی-پیمایشی استفاده شد. جامعه آماری پژوهش، تمامی دانشجویان دانشگاه‌های شهرستان مشهد بودند که نمونه پژوهش از بین آنان و به شیوه در دسترس انتخاب شد. حجم نمونه در این پژوهش با توجه به نوع مطالعه، ۶۸۱ دانشجوی بود که ۳۳۱ نفر از آنان از دانشگاه آزاد و ۳۵۰ نفر از دانشگاه پیام نور بودند و به سؤالات به صورت کامل پاسخ دادند. روش اجرا نیز به این صورت بود که به دلیل سهولت کار و تسریع در پاسخگویی، پس از هماهنگی با مسئول مربوطه، لینک سؤالات در کانال دانشکده‌ها قرار داده می‌شد و هر سه روز یک بار از دانشجویان تقاضا می‌شد با صبوری و دقت به سؤالات پاسخ دهند.

فرایند ترجمه و بازترجمه ابزار در پژوهش حاضر، شامل ترجمه به زبان فارسی، ترجمه بازگشتی به زبان اولیه توسط مترجمان تخصصی، اجرای اولیه و ویرایش نهایی بود. در مرحله

اول، ابزار توسط دو کارشناس مسلط به زبان انگلیسی (دانشجویان دکترای زبان انگلیسی) ترجمه شد. پس از آن توسط یک استاد زبان انگلیسی، ابزار ترجمه شده بدون دسترسی به ابزار اصلی، به زبان انگلیسی برگردانده شد. در ادامه، ابزار ترجمه شده توسط پژوهشگران و دو نفر از استادان رشته روان‌شناسی، بررسی و تطبیق داده شد. پس از پایان فرایند آماده‌سازی اولیه، ابزار ترجمه شده در یک جمعیت ۳۰ نفره توزیع شد و پایایی ابزار با استفاده از روش محاسبه آلفای کرونباخ، ۰/۸۲ به دست آمد. در مرحله بعد، ویرایش نهایی ابزار توسط دو نفر از اعضای اصلی تیم پژوهش، بررسی و برای سایر مراحل پژوهش تأیید شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از شاخصهای توصیفی مانند میانگین و انحراف معیار و برای بررسی روایی و پایایی، از روشهای آماری مانند تحلیل عاملی تأییدی، روایی واگرا همگرا و آلفای کرونباخ استفاده شد.

ابزار پژوهش

سیاهه پنج‌تای بزرگ:^۱ نسخه فرم کوتاه پنج‌تای بزرگ توسط رامستد و جان (۲۰۰۷) ساخته شده و دارای ۱۰ گویه است؛ به طوری که هر عامل شخصیتی با دو گویه سنجش می‌شود. شیوه ارزیابی گویه‌ها بر اساس طیفی از کاملاً مخالفم = ۱ تا کاملاً موافقم = ۵ است که پنج گویه از آنها نمره معکوس دارند (هر یک سؤال از یک بُعد). این سیاهه با نمونه‌هایی از دانش‌آموزان آمریکایی (۱۶۲۷ نفر) و آلمانی (۸۳۳) تهیه و پایایی آن با استفاده از آزمون-بازآزمون، پس از یک دوره شش تا هشت هفته‌ای در هر دو فرهنگ بررسی شده است. همبستگی آزمون-بازآزمون بین ۰/۶۸ و ۰/۸۴ متغیر بود. میانگین ضرایب ثبات پس از آزمون دوم، ۰/۷۵ بود (۰/۷۲ در نمونه آمریکایی و ۰/۷۸ در نمونه آلمانی).

مقیاس بهزیستی روان‌شناختی ریف:^۲ این مقیاس توسط ریف در سال ۱۹۸۹ طراحی و در سال ۲۰۰۲ تجدید نظر شد. فرم اصلی از ۱۲۰ گویه تشکیل شده است؛ اما در مطالعات بعدی، فرمهای کوتاه‌تر ۸۴ گویه‌ای و ۱۸ گویه‌ای نیز تهیه شد. در این پژوهش از فرم ۱۸ گویه‌ای استفاده شده است. این مقیاس نوعی ابزار خودسنجی است که در پیوستاری شش درجه‌ای از کاملاً مخالف = ۱ تا کاملاً موافق = ۶ پاسخ داده می‌شود. این مقیاس، شش مؤلفه خودمختاری، ارتباط مثبت با دیگران، تسلط بر محیط، رشد شخصی، هدفمندی و پذیرش خود را می‌سنجد. ریف (۱۹۸۹) ضریب همسانی درونی زیرمقیاسهای این ابزار را بین ۰/۸۶ تا

1. Big Five Inventory (BFI-10)
2. Ryff Psychological Well-Being Scale (RSPWB-18)

اعتباریابی نسخه فارسی سیاهه پنج‌تای بزرگ ... ♦ ۱۳۹

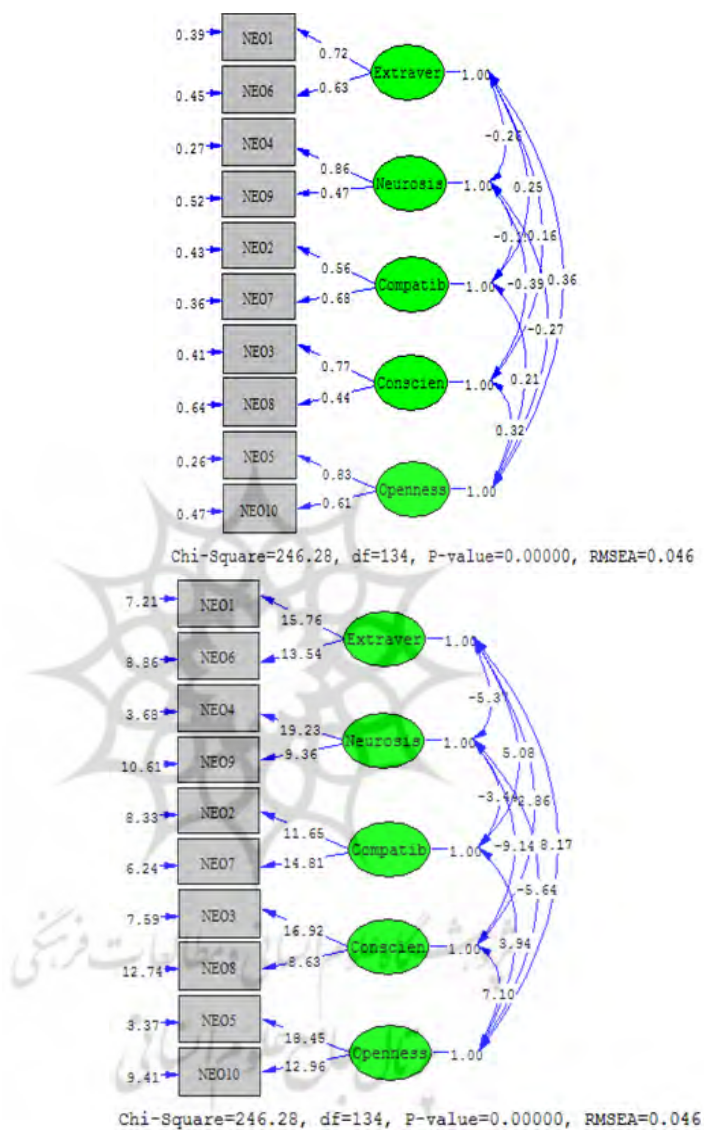
۰/۹۳، ضریب پایایی بازآزمایی را ۰/۸۱ تا ۰/۸۶ و ضریب آلفای کرونباخ را بین ۰/۸۳ تا ۰/۹۱ گزارش کرده است. در ایران نیز ضریب پایایی به روش بازآزمایی برای کل مقیاس ۰/۸۲ و برای خرده‌مقیاسها بین ۰/۷۰ تا ۰/۷۸ به دست آمده که از نظر آماری معنادار است. (خانجانی و همکاران، ۱۳۹۳)

مقیاس کوتاه رفتارهای پرخطر جوانان:^۱ این مقیاس توسط شریفی‌فرد و همکاران (۱۴۰۱) طراحی و اعتباریابی شده است و با ۱۴ گویه و مبتنی بر طیف لیکرت پنج درجه‌ای، از کاملاً مخالفم=۱ تا کاملاً موافقم=۵ نمره‌گذاری می‌شود. کمترین نمره، صفر و بیشترین نمره، ۵۶ می‌باشد. نمره بالاتر نشان‌دهنده رفتارهای پرخطر بیشتر است. آلفای کرونباخ برای ابعاد این ابزار، شامل گرایش به مواد ۰/۸۲، گرایش به الکل ۰/۸۰، گرایش به سیگار ۰/۸۵، گرایش به خشونت ۰/۷۱، گرایش به خودزنی ۰/۸۱، گرایش به رابطه جنسی خطرناک ۰/۷۲، گرایش به رانندگی خطرناک ۰/۷۷ و برای کل مقیاس رفتارهای پرخطر ۰/۸۲ به دست آمد. (شریفی‌فرد و همکاران، ۱۴۰۴)

ج) یافته‌ها

پس از حذف چهار داده از دست رفته، تحلیل روی ۶۷۷ آزمودنی (۴۹۲ زن و ۱۸۵ مرد) انجام شد. میانگین و انحراف معیار سن مردان، $26/35 \pm 4/59$ و میانگین و انحراف معیار سن زنان، $25/47 \pm 4/28$ سال بود. از افراد بررسی شده، ۲۵/۱ درصد (۱۷۶ نفر) فوق دیپلم، ۵۶/۹ درصد (۳۸۶ نفر) لیسانس، ۱۱/۷ درصد (۷۹ نفر) کارشناسی ارشد و ۵/۳ درصد (۳۶ نفر) تحصیلات دکتری داشتند. برای اعتباریابی فرم کوتاه شخصیت نئو، از روشهای مختلف محاسبه پایایی و روایی استفاده شد. فرم کوتاه شخصیت نئو، ۱۰ گویه دارد و هر دو گویه یک صفت را می‌سنجد که در مجموع، پنج صفت شخصیت را در بر می‌گیرد. برای بررسی روایی مقیاس، از روشهای روایی سازه (تحلیل عاملی تأییدی) و روایی همگرا و واگرا استفاده شد. ابتدا نتایج تحلیل عاملی تأییدی بررسی شد که نتایج آن در ادامه ارائه شده است. همچنین از طریق تحلیل عاملی تأییدی، ارتباط عاملها با گویه‌ها بررسی شدند که نتایج آن در نمودارهای ۱ و ۲ ارائه شده است.

فرضیه اول: سیاهه پنج‌تای بزرگ یا پنج صفت شخصیت، دارای روایی سازه (روایی محتوا) می‌باشد.



نمودار ۱: نتایج تحلیل عاملی سیاهه پنج‌تای بزرگ فرم ۱۰ گویه‌ای در حالت استاندارد یافته‌های تحلیل عاملی تأییدی، پنج عاملی بودن سیاهه کوتاه شخصیت نئو را تأیید می‌کند و مدل به دست آمده با داده‌های پژوهش، برازش مناسبی دارد؛ زیرا همان‌طور که مشاهده می‌شود، تمامی عوامل با سازه اصلی، بار عاملی مناسب دارند. علاوه بر این، مقدار شاخص RMSEA به دست آمده نشان‌دهنده برازش مناسب مدل است؛ چون این شاخص

اعتباریابی نسخه فارسی سیاهه پنج‌تای بزرگ ... ♦ ۱۴۱

پایین‌تر از ۰/۰۸ بوده و مقدار p-value در سطح ۰/۰۵ معنادار است. بنابر این، برازش مدل، تأیید می‌شود. سایر شاخصهای برازش مدل نیز محاسبه شدند که در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱: مشخصه‌های نیکویی برازندگی مدل تحلیل عاملی سیاهه پنج‌تای بزرگ

RMSEA	IFI	CFI	GFI	χ^2/df
۰/۰۴۶	۰/۹۶	۰/۹۷	۰/۹۴	۱/۸۳

با توجه به مشخصه‌های نیکویی برازندگی گزارش شده در جدول ۱، مقادیر مربوط به سایر شاخصهای برازندگی نیز برازش مدل را تأیید می‌کنند (همه شاخصها بالای ۰/۹). همچنین برای بررسی روایی همگرا و واگرا، از رابطه میان نمره پنج صفت شخصیتی سیاهه پنج‌تای بزرگ با نمره بهزیستی روان‌شناختی و رفتارهای پرخطر استفاده شد که نتایج آن در جدول ۲ ارائه شده است.

فرضیه دوم: سیاهه پنج‌تای بزرگ یا پنج صفت شخصیت دارای روایی ملاک (روایی همگرا و واگرا) می‌باشد یا به بیان دیگر بین صفات شخصیت با بهزیستی روان‌شناختی و رفتارهای پرخطر رابطه معنادار وجود دارد.

جدول ۲: ضریب همبستگی ابعاد سیاهه پنج‌تای بزرگ با بهزیستی و رفتارهای پرخطر

متغیرها	بهزیستی روان‌شناختی	رفتارهای پرخطر
برون‌گرایی	۰/۲۸**	-۰/۲۳**
روان‌رنجوری	-۰/۴۲**	۰/۳۱**
توافق‌پذیری	۰/۳۵**	-۰/۳۷**
باوجدان بودن	۰/۳۳**	-۰/۴۶**
گشودگی به تجربه	۰/۲۴**	-۰/۲۷**

** $P < ۰/۰۱$ ، * $P < ۰/۰۵$

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که ضریب همبستگی بین صفت شخصیتی روان‌رنجوری با بهزیستی، منفی و معنادار و با رفتارهای پرخطر، مثبت و معنادار است ($p < ۰/۰۱$). به علاوه، ضریب همبستگی بین صفات توافق‌پذیری، برون‌گرایی، باوجدان بودن و گشودگی با بهزیستی، مثبت و معنادار و با رفتارهای پرخطر، منفی و معنادار است ($p < ۰/۰۱$). روابط مثبت، روایی همگرا و روابط منفی، روایی واگرا را به تصویر می‌کشند. برای محاسبه پایایی مقیاس نیز از شیوه همسانی درونی (آلفای کرونباخ) استفاده شد که نتایج آن در جدول ۳ آمده است.

فرضیه سوم: سیاهه پنج‌تای بزرگ یا پنج صفت شخصیت، دارای پایایی (آلفای کرونباخ) است.

جدول ۳: پایایی سیاهه پنج‌تای بزرگ به روش آلفای کرونباخ

ابعاد	تعداد گویه	ضریب آلفای کرونباخ
برون‌گرایی	۲	۰/۷۱
روان‌رنجوری	۲	۰/۷۴
توافق‌پذیری	۲	۰/۸۱
باوجدان بودن	۲	۰/۷۵
گشودگی به تجربه	۲	۰/۸۲

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که ضرایب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس و ابعاد آن، در حد قابل قبول است (بالاتر از ۰/۷)؛ که نشان می‌دهد مقیاس حاضر از پایایی مناسب برخوردار است. میانگین و انحراف معیار برای هر یک از صفات شخصیتی، به صورت جداگانه محاسبه شد. (جدول ۴)

جدول ۴: میانگین، انحراف معیار، ابعاد و کل سیاهه پنج‌تای بزرگ

شاخصها	تعداد	میانگین	انحراف معیار
برون‌گرایی	۶۷۷	۶/۷۹	۱/۵۲
روان‌رنجوری	۶۷۷	۵/۸۱	۲/۲۲
توافق‌پذیری	۶۷۷	۵/۶۵	۱/۶۸
باوجدان بودن	۶۷۷	۵/۶۶	۱/۷۳
گشودگی به تجربه	۶۷۷	۴/۷۹	۱/۸۴

نتایج تحلیل نشان داد که مقیاس ۱۰ سؤالی شخصیت نئو، از روایی و پایایی مناسب برخوردار است و می‌توان از آن در پژوهشهای داخلی استفاده کرد. در ادامه، مقایسه ویژگی‌های شخصیتی در مردان و زنان نیز انجام شد. قبل از اجرای تحلیل واریانس، همگنی واریانس با آزمون لون بررسی شد که نتایج نشان داد همگنی واریانسها برقرار است ($P > ۰/۰۵$). آزمون چندمتغیره لامبدای ویلکز نشان داد حداقل در یکی از ویژگی‌های شخصیتی، بین مردان و زنان تفاوت وجود دارد ($F = ۶/۰۲$ ، $P < ۰/۰۱$). در ادامه، تحلیل واریانس چندمتغیره انجام شد که نتایج آن در جدول ۵ ارائه شده است.

فرضیه چهارم: بین دانشجویان دختر و پسر در خصوص صفات شخصیت، تفاوت معنادار وجود دارد.

جدول ۵: آزمون تحلیل واریانس برای بررسی معناداری تفاوت ویژگی‌های شخصیتی در زنان و مردان

متغیر	گروه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	F	df	P
-------	------	-------	---------	--------------	---	----	---

اعتباریابی نسخه فارسی سیاهه پنج‌تای بزرگ ... ♦ ۱۴۳

۰/۴۴۸	۱ و ۶۷۵	۰/۵۷	۱/۴۸	۶/۷۷	۴۹۲	زن	برون‌گرایی
			۱/۶۳	۶/۸۷	۱۸۵	مرد	
۰/۳۶۹	۱ و ۶۷۵	۰/۸۰	۲/۱۷	۵/۷۶	۴۹۲	زن	روان‌رنجوری
			۲/۳۳	۵/۹۴	۱۸۵	مرد	
۰/۱۳۰	۱ و ۶۷۵	۲/۲۹	۱/۶۸	۵/۷۱	۴۹۲	زن	توافق‌پذیری
			۱/۴۹	۵/۴۹	۱۸۵	مرد	
۰/۰۱۲	۱ و ۶۷۵	۶/۲۹	۱/۷۴	۵/۷۶	۴۹۲	زن	باوجدان بودن
			۱/۶۷	۵/۳۸	۱۸۵	مرد	
۰/۵۳۸	۱ و ۶۷۵	۰/۳۷	۱/۸۶	۴/۸۱	۴۹۲	زن	گشودگی به تجربه
			۱/۸۰	۴/۷۱	۱۸۵	مرد	

بر اساس اطلاعات جدول ۵، نتایج تحلیل واریانس چندمتغیره نشان می‌دهد بین ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی، روان‌رنجوری، توافق‌پذیری و گشودگی، در مردان و زنان، تفاوت معناداری وجود ندارد ($P > ۰/۰۵$)؛ اما در میانگین ویژگی شخصیتی باوجدان بودن در زنان و مردان، تفاوت معناداری وجود دارد ($P < ۰/۰۱$) و مقایسه میانگین‌ها نشان می‌دهد که میانگین باوجدان بودن در زنان، بالاتر از مردان است.

د) بحث و نتیجه‌گیری

امروزه ساخت ابزارهای سنجش ویژگی‌های شخصیتی فرم کوتاه، که از یک سو دارای ویژگی‌های مقرون به صرفه و سهولت در اجرا بوده و از سوی دیگر، به لحاظ ویژگی‌های روان‌سنجی، معتبر و پایا و نتایج حاصل از آن قابل استناد باشد، اهمیت ویژه‌ای در مطالعات شخصیت پیدا کرده است. در همین راستا، پژوهش حاضر با هدف اعتباریابی نسخه فارسی سیاهه پنج‌تای بزرگ (BFI-10) در دانشجویان صورت گرفت. نتایج نشان‌دهنده پایایی مناسب (بالتر از ۰/۷) برای تمامی ابعاد سیاهه شخصیت (پنج صفت شخصیت) بود؛ به طوری که ضریب آلفای کرونباخ برای ابعاد برون‌گرایی ۰/۷۱، روان‌رنجوری ۰/۷۴، توافق‌پذیری ۰/۸۱، باوجدان بودن ۰/۷۵ و گشودگی به تجربه ۰/۸۲ به دست آمد. این نتایج حاکی از آن است که ویژگی‌های روان‌سنجی سیاهه پنج‌تای بزرگ در سنجش ویژگی‌های شخصیتی، معتبر و قابل اعتماد است. یافته‌های تحلیل عاملی تأییدی، پنج عاملی بودن ابزار را تأیید کرد.

برای بررسی روایی همگرا و واگرا، از رابطه بین پنج عامل شخصیت با بهزیستی روان‌شناختی و رفتارهای پرخطر استفاده شد. نتایج نشان داد که بین صفات توافق‌پذیری،

برون‌گرایی، باوجدان بودن و گشودگی با بهزیستی، رابطه مثبت و معنادار و با رفتارهای پرخطر، رابطه منفی و معنادار وجود دارد. همچنین صفت شخصیت روان‌رنجوری با بهزیستی، رابطه منفی و معنادار و با رفتارهای پرخطر، رابطه مثبت و معنادار دارد. نتایج به دست آمده بین صفات شخصیت و بهزیستی روان‌شناختی، با مطالعات قبلی مطابقت دارد (بالژیو و کات،^۱ ۲۰۱۷؛ هیکس و متا،^۲ ۲۰۱۸). نتایج مبتنی بر رابطه بین صفات شخصیت و رفتارهای پرخطر نیز همسو با مطالعات پیشین است (گیو و همکاران،^۳ ۲۰۱۶؛ جووانویچ^۴ و همکاران، ۲۰۱۱؛ شریفی‌فرد و همکاران، ۱۴۰۱)؛ اما با نتایج برخی از پژوهشهای دیگر که نشان‌دهنده عدم رابطه بین توافق‌پذیری و رانندگی خطرناک (مایلز و جانسون،^۵ ۲۰۰۳)، برون‌گرایی بالا با رانندگی خطرناک (دالن^۶ و همکاران، ۲۰۱۲؛ گیو و همکاران، ۲۰۱۶) و مصرف سیگار (مولاف و همکاران،^۷ ۲۰۰۶) و گشودگی بالا با رانندگی خطرناک (گدبویس و دوگن،^۸ ۲۰۱۴) و مصرف سیگار (لونگ^۹ و همکاران، ۲۰۱۳) می‌باشند، مطابقت ندارد.

نتایج به دست آمده در پژوهش حاضر نشان می‌دهد که بین صفات برون‌گرایی، روان‌رنجوری، توافق‌پذیری و گشودگی در مردان و زنان، تفاوت معناداری وجود ندارد؛ اما در صفت باوجدان بودن، در زنان و مردان تفاوت معناداری وجود دارد؛ به طوری که میانگین باوجدان بودن در زنان، بالاتر از مردان بود. این نتایج با یافته‌های پژوهشهایی که باوجدان بودن بالاتر در زنان را نشان می‌دهند، مطابقت دارد (گدبویس و دوگن، ۲۰۱۴)؛ اما با نتایج پژوهشهایی که نشان‌دهنده روان‌رنجوری، سازگاری و برون‌گرایی بالاتر در زنان می‌باشند، مطابقت ندارد. (هرزبرگ و برالر،^{۱۰} ۲۰۰۶؛ گدبویس و دوگن، ۲۰۱۴)

در تبیین نتایج به دست آمده می‌توان گفت که به جز روان‌رنجوری که در آن تجارب هیجانی منفی بالایی وجود دارد، سایر عوامل شخصیت و به ویژه برون‌گرایی و گشودگی به تجربه، با تجارب هیجانی مثبت همراه‌اند و تجارب هیجانی مثبت با همه ابعاد بهزیستی مرتبط است (هیکس و متا، ۲۰۱۸). برای مثال، در مؤلفه ارتباط با دیگران، تجربه هیجانی مثبت به افراد کمک می‌کند تا با اطمینان خاطر بیشتری بتوانند روابط صمیمانه و پایدار برقرار کنند و

-
1. Balgiu & Cotet
 2. Hicks & Mehta
 3. Guo, Wei, Liao & Chu
 4. iiii i
 5. Miles & Johnson
 6. Dahlen
 7. Malouff, Thorsteinsson & Schutte
 8. Gadbois & Dugan
 9. Leung, Lam & Chan
 10. Herzberg & Brähler

دیگران نیز احساس رضایت بیشتری از ارتباط با این افراد داشته باشند. در مقابل، تجارب هیجانی منفی مانند آنچه در روان‌رنجوری وجود دارد، هم موجب اجتناب از ارتباط با دیگران می‌شود و هم تأثیر منفی بر کیفیت روابط می‌گذارد. در واقع؛ افراد با روان‌رنجوری بالا، به دلیل تجربه شرم و خجالت، کینه‌توزی و اضطراب بالا که بخشی از این اضطراب احتمالاً ناشی از نگرانی از طرد شدن توسط دیگران است، روابط محدودی خواهند داشت. از طرف دیگر، سازش ضعیف‌تر با دیگران، می‌تواند موجب برانگیختن هیجانهای منفی، مانند غم و خشم و احساس عدم امنیت شود.

علاوه بر این، سایر ویژگی‌های پنج عامل نیز با مؤلفه‌های بهزیستی روانی، همپوشانی و ارتباط منطقی دارند. برای مثال، یکی از ویژگی‌های افراد با وجدان بالا، شایستگی به معنای احساس فرد نسبت به توانایی، تدبیر و تأثیرگذاری بر محیط است که با تسلط بر محیط و خودمختاری (مؤلفه‌های بهزیستی) مرتبط است. همچنین ویژگی‌های نودوستی، دل‌رحم بودن و همراهی در عامل توافق‌پذیری، موجب جمع‌گرایی و روابط دوستانه با دیگران می‌شود و کیفیت روابط پیشین را افزایش می‌دهد. کنجکاوی، باز بودن نسبت به افکار و ارزشهای متفاوت دیگران و نسبت به فعالیتهای متنوع و جدید، در بُعد گشودگی می‌تواند با مؤلفه رشد شخصی بهزیستی ارتباط بیشتری داشته باشد. همچنین این افراد با احساس جاری مثبت، بهزیستی بهتری خواهند داشت؛ زیرا عواطف مثبت نقش مهمی در سلامت روان بازی می‌کنند.

در خصوص ارتباط عوامل پنج‌گانه و رفتارهای پرخطر، افراد روان‌رنجور سازگاری ضعیفی با موقعیتهای استرس‌زا دارند. همین سازگاری ضعیف در بستر تجارب هیجانی منفی، شرایط را برای سوق دادن افراد روان‌رنجور به اقدامات تکانشی برای تسکین فوری تجارب عاطفی ناخوشایند، فراهم می‌کند. در واقع؛ گرایش بالای افراد روان‌رنجور به انجام رفتارهای پرخطر، از یک سو تحت تأثیر تکانش‌گری این افراد است و از سوی دیگر، نقش راهبرد مقابله‌ای منفی برای اجتناب از تجارب آزاردهنده هیجانی منفی دارد. برای مثال؛ مطالعات، حاکی از ارتباط تکانش‌گری و سایر ساختارهای مرتبط با اضطراب، مانند حساسیت بالا به اضطراب با مصرف الکل است. افراد برون‌گرا نیز با توجه به اینکه هیجان‌خواه و پرا انرژی‌اند، احتمال بیشتری برای انجام رفتارهای پرخطر دارند. در همین راستا و با توجه به نظریه گسترش ساخت فردریکسون^۱ (۱۹۹۸)، تجارب هیجانی مثبت برای افراد برون‌گرا، خزانه رفتاری

غنی‌تری را برای‌شان فراهم می‌سازد و باعث خوش‌بینی افراطی آنان می‌شود. (برای مثال: من حرفه‌ای هستم و تصادف نخواهم کرد.)

ویژگی‌های افراد دارای گشودگی بالا نیز مانند احساسات لطیف و آرامش معنوی‌شان، با جنس رفتارهای پرخطر در تضاد است؛ اگرچه ممکن است برخی برای تنوع یا تجربه نو در مواقع ویژه‌ای گرایش پیدا کنند. افراد دارای توافق‌پذیری بالا، بر خلاف افراد دارای توافق‌پذیری پایین، گرایشهای ضد اجتماعی، رقابت‌جویی، خصومت و پرخاشگری ندارند یا کمتر دارند؛ به همین دلیل، به انجام رفتارهای پرخطر، مانند خشونت و آسیب زدن به دیگران و رانندگی نایمن که اغلب رفتاری رقابت‌جویانه یا پرخاشگرانه است نیز گرایش ندارند. ویژگی‌های خویشتن‌داری و احتیاط در تصمیم‌گیری افراد دارای وجدان بالا، مانع از کنش و واکنشهای تکانشی و بدون تفکر در شرایط استرس شده، فرصت مناسب برای تأمل در نحوه مواجهه با چالشها را فراهم می‌سازد. در عامل باوجدان بودن، ویژگی وظیفه‌شناسی به معنای نظارت وجدان بر کنشهای فرد به افراد با وجدان بالا کمک می‌کند تا بر اصول و تعهدات اخلاقی خود پایبند باشند و در نتیجه، این افراد را کمتر در معرض انجام رفتارهایی قرار می‌دهد که موجب آسیب به خود و دیگران می‌شود.

نتایج پژوهشهایی که به بررسی تفاوت‌های شخصیتی در کشورهای مختلف پرداخته‌اند، نشان می‌دهد تفاوت‌های جنسیتی در ویژگی‌های شخصیتی، در کشورهای با برابری جنسیتی بالاتر، بیشتر است (مورفی، فیشر و رابی، ۲۰۲۱) و دلیل آن احتمالاً این است که در جوامع با برابری جنسیتی بالا، افراد محدودیتهای قانونی و فرهنگی - اجتماعی کمتری برای ابراز جنبه‌های مختلف شخصیتی خود دارند. در نتیجه، در این جوامع، تأکید و فشار کمتری برای هم‌نواپی جنسیتی وجود دارد. از دیگر علل احتمالی عدم تفاوت معنادار جنسیتی در صفات شخصیت، یکسان نبودن جنسیتها در ویژگی‌های هر عامل می‌تواند باشد. برای مثال، در برون‌گرایی ممکن است مردان نمره بالاتری در هیجان‌خواهی و زنان نمره بالاتری در معاشرتی بودن به دست آورند.

از طرف دیگر، نمونه پژوهش حاضر، دانشجویان دانشگاه بودند. فضای دانشگاهی و علمی، امکان و فرصتهای متنوع و متفاوت‌تری را پیش روی افراد قرار می‌دهد که ممکن است در تغییرات ویژگی‌ها و صفات شخصیتی مؤثر باشند. در واقع؛ محیط دانشگاه امکان روابط و تعاملات بین افراد و به ویژه افراد جنس مخالف را فراهم آورده و از همین طریق،

به طور کلی، شکاف بین جنسیتها را کاهش می‌دهد. همچنین بر خلاف سایر عوامل شخصیتی، باوجدان بودن جنبه شخصی‌تری دارد و بسیار کمتر با روابط بین فردی مرتبط است. در نتیجه به اندازه عوامل دیگر، تحت تأثیر روابط بین فردی قرار نمی‌گیرد. البته میانگین بالاتر و معنادار باوجدان بودن زنان نسبت به مردان در پژوهش حاضر، احتمالاً دلایل روان‌شناختی مرتبط با واقعیتهای فرهنگی - اجتماعی جامعه ایرانی دارد که در این باره نیاز به مطالعه و بررسی بیشتر احساس می‌شود.

محدودیتها و پیشنهادها

مطالعه پیش رو دارای محدودیتهایی است؛ از جمله اینکه نمونه پژوهش، قشر جوان و صرفاً دانشجوی است؛ بنابر این، مطالعات آینده می‌تواند با نمونه‌های غیر دانشجوی و در سایر گروه‌های سنی و تحصیلی انجام شود. همچنین حجم نمونه پژوهش، متوسط است. بنابر این، انجام پژوهش با حجم نمونه بزرگ و در سنین و خرده‌فرهنگهای مختلف توصیه می‌شود. از لحاظ کاربردی پیشنهاد می‌شود ابزار اعتباریابی شده در مطالعات علمی آینده، به ویژه مطالعات فوری یا نیازمند به ابزارهای کوتاه، استفاده شود؛ اگرچه به دلیل کوتاهی ابزار در کاربردهای بالینی، استفاده از فرمهای متوسط یا بلند، نتایج دقیق‌تری را فراهم می‌آورد. با توجه به تأثیر مثبت صفات برون‌گرایی، باوجدان بودن، توافق‌پذیری و گشودگی به تجربه، روی افزایش بهزیستی روان‌شناختی (سلامت روان) و کاهش میانگین رفتارهای پرخطر، پیشنهاد می‌شود برای پرورش این صفات، برنامه‌های دقیق‌تری به ویژه در مدارس تنظیم شود؛ زیرا صفات شخصیت در سنین پایین شکل می‌گیرد. برای مثال، به وجود آوردن فضای ارتباطی مثبت و معنادار بین همکلاسی‌ها، آموزشهای هوش هیجانی به منظور خویشتن‌داری بهتر در شرایط سخت و همچنین درک و همدلی بیشتر، می‌تواند زمینه‌ساز شکل‌گیری مثبت صفات شخصیت شوند. در این زمینه، مشاوران مدرسه نقش مؤثری می‌توانند ایفا کنند.

منابع

- احمدپور، مژگان؛ احمد برجعلی، حسین اسکندری و نورعلی فرخی (۱۳۹۶). «تدوین و آزمون مدل بهزیستی روان‌شناختی افراد بر اساس مؤلفه‌های شخصیت با واسطه‌گری هویت قومی در تالش». *روان‌شناسی بالینی و شخصیت*، ۱۶(۱): ۱۱۸-۱۰۵.
- تبریزی شهروی، زهرا (۱۴۰۲). «بررسی مفهوم نظریه‌های شخصیت». *سیزدهمین کنفرانس بین‌المللی روان‌شناسی، علوم تربیتی و سبک زندگی*. تفلیس - گرجستان، اسفندماه: ۱۳-۱.
- خانجانی، مهدی؛ شهریار شهیدی، جلیح فتح‌آبادی، محمدعلی مظاهری و امید شکری (۱۳۹۳). «ساختار عاملی و ویژگی‌های روان‌سنجی فرم کوتاه (۱۸ سؤالی) مقیاس بهزیستی روان‌شناختی ریف در دانشجویان دختر و پسر». *اندیشه و رفتار در روان‌شناسی بالینی*، ۹(۳۲): ۲۷-۳۶.
- شریفی فرد، س.ا.؛ م. پرجمی خرم، ن. میکائیلی، م. عبداللهی مقدم و گ. علی‌بابایی (۱۴۰۱). «طراحی و اعتبارسنجی مقیاس کوتاه رفتارهای پرخطر جوانان». *مطالعات روابط خانوادگی*، ۲(۵): ۱۴-۴. <https://doi.org/10.22098/jhrs.2022.10064.1037>
- میرطالبی، فرهاد و هادی فرهادی (۱۳۹۹). «پیش‌بینی رفتارهای پرخطر رانندگی بر اساس ویژگی‌های شخصیتی، میزان اعتیاد به بازی‌های رایانه‌ای خشن و هیجان‌خواهی با نقش تعدیل‌کنندگی خودکنترلی در جوانان ۱۸ تا ۳۰ ساله». *دانش انتظامی اصفهان*، ۷(۲۶): ۷۵-۱۰۵.
- Attari, M. & Yaghobi Rad (2016). "The big five personality dimensions and mental health: the mediating role of alexithymia". *Asian journal of psychiatry*, 24: 59-64. <https://doi.org/10.1016/j.ajp.2016.08.008>
- Balgiu, B.A. & G.B. Cotet (2017). "Psychological well-being and the Big Five personality traits. Study of a Group of Technical Students". *Journal of Educational Science and Psychology*, 7(69), 1B: 177-183.
- Balgiu, B.A (2018). "The psychometric properties of the Big Five inventory-10 including correlations with subjective and psychological well-being Global". *Journal of Psychology Research: New Trends and Issues*, 8(2): 61-69. <https://un-pub.eu/ojs/index.php/gjpr/article/view/3434>
- Caspi, A. (2000). "The child is father of the man: Personality continuities from childhood to adulthood". *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(1): 158-172. [doi:10.1037/0022-3514.78.1.158](https://doi.org/10.1037/0022-3514.78.1.158)

- Castellanos-nnnn, ;;; .. yyyyyyy-Barrett, L. Sully & P. Conrod (2012). **"Sensitivity and Specificity of a Brief Personality Screening Instrument in Predicting Future Substance Use, Emotional, and Behavioral Problems: 18-Month Predictive Validity of the Substance Use Risk Profile Scale, Alcoholism"**. *Clinical and Experimental Research*, 37: E281-E290. doi:10.1111/j.1530-0277.2012.01931.x
- Costa, P.T. & R.R. McCrae (1992). **"Four ways five factors are basic"**. *Personality and Individual Differences*, 13(6): 653-665. doi:10.1016/0191-8869(92)90236-i
- Dahlen, E.R.; B.D. Edwards, T. Tubré, M.J. Zyphur & C.R. Warren (2012). **"Taking a look behind the wheel: An investigation into the personality predictors of aggressive driving"**. *Accident Analysis & Prevention*, 45: 1-9. doi:10.1016/j.aap.2011.11.012
- Fagnani, C.; A. Gigantesco, G. Giacomini & E. Medda (2024). **"Connecting psychosocial and personality characteristics with mental health outcomes. An Italian co- twin control study"**. *Preventive medicine reports*, 37: 102559. <https://doi.org/10.1016/j.pmedr.2023.102559>
- Fisher, A.; M. Voracek & U.S. Tran (2023). **"Semantic and sentiment similarities contribute to construct overlaps between mindfulness, big five, emotion regulation, and mental health"**. *Personality and individual differences*, 210: 112241. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2023.112241>
- Fredrickson, B.L (1998). **"What good are positive emotions?"**. *Review of General Psychology*, 2(3): 300-319. doi:10.1037/1089-2680.2.3.300
- Friedman, H.S. & M.L. Kern (2014). **"Personality, Well-Being, and Health"**. *Annual Review of Psychology*, 65(1): 719-742. doi:10.1146/annurev-psych-010213-115123
- Gadbois, E.A. & E. Dugan (2014). **"The Big Five Personality Factors as Predictors of Driving Status in Older Adults"**. *Journal of Aging and Health*, 27(1): 54-74. doi:10.1177/0898264314535806
- Guo, M.; W. Wei, G. Liao & F. Chu (2016). **"The impact of personality on driving safety among Chinese high-speed railway drivers"**. *Accident Analysis & Prevention*, 92: 9-14. doi:10.1016/j.aap.2016.03.014
- Herzberg, P.Y. & E. Brähler (2006). **"Assessing the Big-Five Personality Domains via Short Forms"**. *European Journal of Psychological Assessment*, 22(3): 139-148. doi:10.1027/1015-5759.22.3.139

- Hicks, R.E. & Y.P. Mehta (2018). **"The Big Five, Type A Personality, and Psychological Well-Being"**. *International Journal of Psychological Studies*, 10(1): 49. [doi:10.5539/ijps.v10n1p49](https://doi.org/10.5539/ijps.v10n1p49)
- vvvooi ,, ;;; .. pppvv,,, .. nnnijj éccé é .. nnnijj eii é 2211)). **"The effects of personality traits on driving-related anger and aggressive Behaviour in traffic among Serbian drivers"**. *Transportation Research Part F: Traffic Psychology and Behaviour*, 14(1): 43-53. [doi:10.1016/j.trf.2010.09.005](https://doi.org/10.1016/j.trf.2010.09.005)
- Kang, W. (2023). **"The associations between personality traits and mental health in people with and without asthma"**. *Journal of affective disorders*, 333(15): 102-106. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2023.04.022>
- Liu, W.; Z. Li, C. Ding, X. Wang & H. Chen (2024). **"A holistic view of gender traits and personality traits predict human health"**. *Personality and Individual Differences*, 222: 112601.
- Leung, D.Y.; D.W. Au, T. Lam & S.S. Chan (2013) **"Predictors of long-term abstinence among Chinese smokers following treatment: the role of personality traits"**. *Asian Pac. J. Cancer Prev.*, 14: 5351e4. doi.org/10.7314/APJCP.2013.14.9.5351
- Malouff, J.M.; E.B. Thorsteinsson & N.S. Schutte (2006). **"The Five-Factor Model of Personality and Smoking: A Meta-Analysis"**. *Journal of Drug Education*, 36(1): 47-58. [doi:10.2190/9ep8-17p8-ekg7-66ad](https://doi.org/10.2190/9ep8-17p8-ekg7-66ad)
- Miles, D.E. & G.L. Johnson (2003). **"Aggressive driving behaviors: are there psychological and attitudinal predictors?". Transportation Research Part F"**. *Traffic Psychology and Behaviour*, 6(2): 147-161. [doi:10.1016/s1369-8478\(03\)00022-6](https://doi.org/10.1016/s1369-8478(03)00022-6)
- Minahan, J. & K.L. Siedlecki (2016). **"Individual differences in Need for Cognition influence the evaluation of circular scientific explanations"**. *Personality and Individual Differences*, 99: 113-117. [doi:10.1016/j.paid.2016.04.074](https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.04.074)
- Murphy, S.A.; P.A. Fisher & C. Robie (2021). **"International comparison of gender differences in the five-factor model of personality: An investigation across 105 countries"**. *Journal of Research in personality*, 90: 104047. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2020.104047>
- Panayiotou, G.; C.M. Kokkinos & G. Spanoudis (2004). **"Searching for the "Big Five" in a Greek context: the NEO-FFI under the microscope"**. *Personality and Individual Differences*, 36(8): 1841-1854. [doi:10.1016/j.paid.2003.07.005](https://doi.org/10.1016/j.paid.2003.07.005)

- Rammstedt, B. & O.P. John (2005). "**Kurzversion des Big Five Inventory (BFI-K)**". *Diagnostica*, 51(4): 195-206. [doi:10.1026/0012-1924.51.4.195](https://doi.org/10.1026/0012-1924.51.4.195)
- Rammstedt, B. & O.P. John (2007). "**Measuring personality in one minute or less: A 10-item short version of the Big Five Inventory in English and German**". *Journal of Research in Personality*, 41(1): 203-212. [doi:10.1016/j.jrp.2006.02.001](https://doi.org/10.1016/j.jrp.2006.02.001)
- Ryff, C.D (1989). "**Happiness is everything, or is it? Exploration on the meaning of psychological wellbeing**". *Journal of Personality and Social Psychology*, 57: 1069-1081.
- Ryff, C.D. & B. Singer (2002). "**From social structure to biology: Integrative science in pursuit of human health and well-being**". In: C.R. Snyder & S.J. Lopez (Eds.). *Handbook of positive psychology* (541-554). London, England: Oxford University.
- Sharifi Fard, S.A.; D. Griffiths, M. Nabizadeh, S. Taheri & M. Refaei (2024). "**The Relationship between Five Personality Traits and Happiness: The Mediating Role of Problematic Instagram Use**". *Addiction & Health*, Online Advance Publication, https://ahj.kmu.ac.ir/article_92568.html
- Soto, C.J. & O.P. John (2017). "**The next Big Five Inventory (BFI-2): Developing and accessing a hierarchical model with 15 facets to enhance bandwidth, fidelity, and predictive power**". *Journal of Personality and Social Psychology*, 113(1): 117-143. [doi:10.1037/pspp0000096](https://doi.org/10.1037/pspp0000096)
- Soto, C.J. & O.P. John (2017). "**Short and extra-short forms of the Big Five Inventory–2: The BFI-2-S and BFI-2-XS**". *Journal of Research in Personality*, 68: 69-81. [doi:10.1016/j.jrp.2017.02.004](https://doi.org/10.1016/j.jrp.2017.02.004)
- Strickhouser, J.E.; E. Zell & Z. Krizan (2017). "**Does Personality Predict Health and Well-Being? A Metasynthesis**". *Health Psychology*. Advance online publication. doi.org/10.1037/hea0000475
- Sutin, A.R.; M. Luchetti, Y. Stephan & Terracciano (2023). "**Infomant-rated change in personality traits, psychological distress, well-being, and social connection with dementia**". *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 115: 105218. <https://doi.org/10.1016/j.archger.2023.105218>
- Wheeler, E. & R.P. Archer (2022). **Personality assessment. Reference module in neuroscience and bio behavioral psychology**. First published 2013 (Ebook Published), 2nd Edition. Pub location in New York. 1-432. <https://doi.org/10.4324/9780203118740>
- Wood, A.M.; S. Joseph & J. Maltby (2009). "**Gratitude predicts psychological well-being above the Big Five facets**". *Personality and Individual Differences*, 46(4): 443-447. [doi:10.1016/j.paid.2008.11.012](https://doi.org/10.1016/j.paid.2008.11.012)

- Zewude, T.; Y. Mesfin, F. Sadouki, A.G. Ayele & T. Segon (2024). "A serial mediation model of big 5 personality traits, emotional intelligence, and psychological capital as predictors of teachers professional well-being". *Acta psychologica*, 250: 104500. <https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2024.104500>
- Ahmadpour, M.; A. Borjali, H. Eskandari & N. Farrokhi (2017). "Designing and testing a model Psychological Well Being According to Personality traits with as mediator Ethnic Identity at Talesh". *Clinical Psychology and Personality*, 16(1): 105-118. [doi:10.22070/cpap.2020.2840](https://doi.org/10.22070/cpap.2020.2840) [Persian]
- Khanjani, M.; Sh. Shahidi, J. Fathabadi, M.A. Mazaheri & O. Shokri (2014). "Factor structure and psychometric properties of the Ryff's scale of Psychological well-being, short form (18-item) among male and female students". *Thoughts and Behavior in Clinical Psychology*, 9(32): 27-36. (Persian). https://jtbcp.riau.ac.ir/article_67.html [Persian]
- Mirtalebi, F. & H. Farhadi (2020). "The Prediction of Driving Risk Behaviors Based on Personality Traits, the Intensity of Rough Computer Addiction, the Excitement of the Role of Gender Moderation in Young People Aged 18 To 30". *Journal of Research Police Science*, 7(2): 75-105. [Persian]
- Sharifi Fard, S.A.; M. Parchami Khoram, N. Mikaeili, M. Abdollahi Moghadam & G. Ali Babaei (2022). "Design and Validation of Youth High-risk Behaviors Short Scale". *Journal of Family Relations Studies*, 2(5): 4-14. <https://doi.org/10.22098/jhrs.2022.10064.1037>
- Tabrizi Shahravi, Z. (2023). "Survey on the concept of personality theories". 13th International conference on psychology of education sciences and lifestyle. March 5, 2024. Tbilist- Georgia. 1-13. (Persian) <https://www.sid.ir/paper/1129970/fa>